

svoj liberalen žolč razlil nad „klerikalci“, „fevdalci“, „fanatiki“, „mračnjaki“, „farizeji“ in „jezuviti“, ki „pravijo, da se papežu z zedinjeno Italijo krivica godi.“ „Kaka neki“? — vpraša „Narodov“ artikelschreiber in daje naslednji odgovor, ki močno po petroleji vonja: „Papež je res imel posvetno oblast. Italijanski narod (laž; le Bismark z italijanskimi framasoni) jo mu je vzela. Papež se je moral narodu volji podvreči, ali dobil je odškodovanje. Pravice do posvetne oblasti papež ni prav nič imel, kakor toliko, kolikor en graščak do tlake in desetine pred 48. letom, zgodovinska je bila itd.“ Take nesramnosti zoper glavarja sv. cerkve se berejo v listu, ki vedno ponavlja, da se liberalci verskih reči ne dotikajo, da vera ni v nevarnosti! Ni je države, katera bi starejša bila in večjo pravico za se imela kakor papeževa majhna država, ki je ustvarjena bila za to, da je glavar sv. cerkve neodvisen, nobenemu posvetnemu vladarju podložen. Alj to — uči srboriti „Narod“ — je „zgodovinska pravica“ bila, katera se sme vsak čas zatreti! Po tem takem niso tudi „zgodovinske pravice“ češkega in hrvatskega naroda več vredne, in nemški kakor magjarski posilniki imajo celo prav, ako hočejo s „zgodovinskimi pravicami“ češke in hrvatske kraljevine prav tako postopati, kakor so podhujskani Lahoni postopali in še postopajo s papežem!

Zares prav je imel pošten posvetnjak, ki je — prebralši oni gadovim strupom navdani članek v „Narodu“ — rekel: „Človek, ki je to pisal, je ali zblaznil ali je pa čudno hudoben!“

Gospodarske stvari.

Črtice o zatiranju plevela.

S tem hočemo vrsto zelišč pregledati, katere se alj same, alj z žitom vred zasejajo, ter ga vsikdar onečedijo, mu ne le pravo vrednost zmanjšajo, timveč kruh in druga močnata jedila neokusne in človeku škodljive storé. Takih zelišč se nekatero leto manj, nekatero leto pa toliko nahaja, da si skrbna gospodinja vsa nevoljna sama sebi očita: saj sem žito, preden se je zemlji izročilo, zvesto ščinila in prebrala, pa se je vendar toliko plevela zopet zplodilo. — Draga, temu nisi ti kriva! — Polje, katero se je bilo za setev pripravilo, imelo je seme smetljivih zelišč že poprej v sebi, kakor se je čisto žito sejalo; kajti seme teh škodljivk je ležalo morebiti že več let od dežja vtepeno v zemlji in se je skoz globoko oranje na površje njive zmetalo, ter z žitom vred zelenelo, cvetelo in dozorelo. Skušnja uči, da plevelno seme na kakem si bodi kraji za kal pripravno ostane, se zelo redko in težko uniči, in le v letih ugodnega vremena v rast poganja. Nemeč resničen pregovor ima: „Unkraut verdirbt nicht!“ —

Najnavadnija in najsitnejša plevel na naših

poljih je: Ptičja grašica, kresnica, zlatičnice, njivska goršica, plavica, divji mak, njivski slak, predenica in ljulika.

Ta zelišča cvetejo ob času rži in pšenice, in dozore kakih 14 dni prej kot druga žita. Težko seme se ob žetvi osuje ter ostane raztrošeno leže na strnišču; drugo se pa pridruži, kakor hudobnež poštenim družbini in se z lepim in čvrstim žitom vred v žitnice pospravi.

Dobro je, ako družina po zimi žitno seme marljivo prebira; ako se žito pred setvijo namoči, da plevel na površji vode ostane in se setve meseca majnika pridno oplevajo; a pri vsem tem, kakor sim že omenil, ostane večkrat ves trud brez uspeha. Kakor za vse drugo je tudi za to vse-mogočni Stvarnik skrbel, ter stvaril neke živalice, katere pridnemu poljedelcu na vso moč žita čistiti pomagajo; in te so — vse vrste divjih golobov. V jeseni lahko zapaziš na praznih njivah, kako pridno te ptice pobirajo, in ako jedilne shrambice ene teh živalic preiščeš, najdeš v svoje začudenje zrn raznovrstnega plevela, kateri se jim najbolj priljubi in jim je tudi — razun zimskega časa skoro edini živež. —

Zalostno je tedaj, da se ob času lova te hasljive ptičice tako preganjajo, streljajo in lovijo, kakor le kdo zamore, da se le dobi pečenka, v kateri je pa več kosti nego mesá. — Naj te črtice vsaj nekoliko pripomorejo, da se vendar enkrat popusti lov na te dobrotnice domačih zemljišč. One bodo, ako se jim mir dovoli, priljudneje kakor sedaj, torej tudi v večji množini škodljivo in sitno plevelsko seme pokončavale. Žito bo čisteje, toraj tudi dražje, in za večjo vrednost si zamoreš boljšo pečenko kot od ptičev pripraviti, ter k njej še košček okusnega kruha povžiti.

Ignacij Cizelj, učitelj.

(Gospod. novice glej med „Raznimi stvarmi“.)

Dopisi.

Iz Celja 29. sept. (Nekaj izza nemškutarskega, ustavovernega, usnjatega čveterokotja celjskega.) Celjski ustavoverci in njih sosedi so v nedeljo večer v gostilnici „pri volu“ zopet slišali dva govora, ki sta jim gotovo čisto po volji bila. Prišla sta se jim ponujat za državni zbor: iz Beča odvetnik dr. Richard Foregger, iz Gradca pa — tudi Slovencem znani — deželni šolski nadzornik, dr. Matija Wrečko. Obadva sta v enakem namenu in o istem predmetu govorila v pričo 150 zvestih poslušalcev, kakor sta vedela, da se ustavaško-liberalnim ušesom prilega, novega pa nič nista povedala. Da sta — posebno dr. Foregger — tudi pravične tirjatve narodne in cerkvene, kakor svoje dni dr. Giskra po novi šegi pobijala, to se vé. — Ker je pa mladi Foregger, sin nekdanjega Celjskega zgovornega odvetnika, dalje in bolj dobro nemški govoril, kakor pa doktor modroslovja Wrečko,

in ker je Foreggerjev Rihard še posebno proti Valuškovemu Matičku to struno napel, da ni c. k. uradnik, je pri glasovanju pet glasov več vjel, kakor Valuškov Matiček. Tako sta tedaj v Celjsko ustavoverno tekališče dva pritekla, alj stavo poslanstva bode le jeden prijel. Kot Slovenci želimo zmage g. dru. Prusu!

n-Konjice 28. sept. (Shod volilcev.) Včerašnji shod volilcev je bil v resnici sijajen. Več kakor 150 volilcev se je bilo pri shodu sešlo. Iz konjiškega okraja je bilo volilcev iz 14 občin, med njimi več županov in občinskih odbornikov. Vrh tega so bili zbrani volilci iz treh sosednjih okrajev: iz Slovenograškega, Slovenobistriškega in Jelškega. Po nasvetu občespoštovanega posestnika g. J. Kolariča je bil za prvosednika soglasno izvoljen g. Juri Zorko, župan sosednje občine Tolstivrh. Njegov namestnik je bil g. Jaka Kline, posestnik pri Konjicah. Zapisovalec je bil g. M. Dimnik, kmet v Konjiški vasi.

Prvi je besedo poprijel vč. g. dr. L. Gregorec iz Maribora. Pojasnil je nekoliko nove volitve. Povedal je dalje, kako da se je ustanovil centralni volilni odbor v Mariboru. Naznanil je pričujočim, da ima čast biti tajnikom onega odbora, ter dnes v imenu onega odbora vsem živo priporoča pričujočega kandidata g. Janko Pajk-a. Opiše nekoliko njegovo sedanje življenje, njegovo narodno, politično in cerkveno vedenje. Naštevava nekatere prednosti, katere ima ta kandidat pred vsemi drugimi. Na koncu pa še razjasni, zakaj da si duhovniki toliko prizadevajo katoliškim kandidatom do zmage pripomoči.

Govor je z veliko hvalo sprejela skupščina. Na to nastopi g. kandidat Janko Pajk. Zvišenim glasom in ginjenega srca obeča, da se bo, ako ga zaupanje slovenskih kmetov na Dunaj pošlje, tam tako obnašal, kakor je vč. g. predgovornik nja lastnosti opisal.

Razvija potem na dalje ves svoj program. Najvažnejši točki ste bili dve: v šoli se mora krščanski nauk svobodno učiti*) in katoliški cerkvi, (kakor drugim verskim družbam) se mora pustiti njena samostalnost. Vsaka točka njegovega programa se je z veliko pohvalo in „živjoklici“ potrdila. G. Janko Pajk je bil z velikim navdušenjem za kandidata proglaščen. G. Kamški strah naj le gre spat — Konjice so zanj zgubljene!

Na to g. predsednik poprime besedo. Zahvali se g. kandidatu, da je svoje misli tako jasno razodel, ter obljubi v imenu vseh kmetov, da bodo na vso moč za njega delali.

Dal se je pričujočim še kratek poduk, kako se naj vedejo pri izberanju volilnih mož in 20. oktobra pri volitvi g. poslanca.

K sklepu se je očitna zahvala izrekla po

*) Tega dozdej nihče ne brani in menda tudi v prihodnje ne bo. Uredn.

vrsti vsem, ki so si prizadevali, da se je shod izredno veličastno vršil.

Iz Sloveno-bistriškega Pohorja 29. septbra. — (Beseda volilnim možem.) Zopet bode treba hoditi v Maribor, da se voli poslanec za državni zbor. Moramo se tedaj že pred volitvijo odločiti, komu hočemo zaupati, koga toraj voliti za poslanca.

Od ene strani se nam vriva in ponuja „kamški strah“ Seidl — od druge strani se nam pa priporoča J. Pajk. Kterega bomo tedaj volili? Na to pač ni težko odgovoriti, ako si imenovana dva kandidata nekoliko ogledamo. Seidl penzioniran oficir, kteremu bi se spodobilo, da bi, ker je še zdrav in močen, služil pri vojaki, ne pa da v najboljših letih ob naših dnarjih počiva — Nemeec od pet do glave, je prišel med Slovence dolj iz Nemškega, ne pozna naših razmer niti našega jezika, je bil in je tujec med nami. Njega nam za kandidata posebno priporočujejo nemčurski in ob našem slovenskem kruhu živeči Sloveno-bistriški „purgerji.“ — Pomagal jim je namreč, da se jim je dovolilo, delati do železnice cesto, ki bo koštala na tavžente in tavžente, kterih seveda ne bodo sami plačevali, in od ktere večidel samo Bistričani dobiček imajo. A povem Vam, da bodedo posebno mi, Pohorjanci — ker smo, zapeljani pred par leti neko pismo nevedoma podpisali — akoravno nimamo od imenovane ceste ne za en krajcar dobička, za njo dolagati in plačevati morali, da le kaj! — Janko Pajk, bivši profesor, ki se je pa rajši sam službi odpovedal, kakor da bi se vladi vklanjal, je mož bistre glave, sin kmečkih staršev iz Spodnje Polskave, tedaj domačin in naš rojak, ki že od mladih nog pozna naše težnje, potrebe in naš kraj, je izvrsten govornik, ki nas bo, kedar bo treba, tudi znal pred vsem svetom zagovarjati. — Tukaj nam ni težko izbirati! Na vsako vižo nam mora biti domačin ljubši, kakor pa tujec. — Sloveno-Bistričanom, ki imajo toliko skrbi za Seideln, pa odgovorimo: Če vam je tako vseč, ga pa sami volite; pri nas kmetih in pri naših volitvah nimate Vi nič opraviti, tedaj tudi nič zapovedovati. — Naš prihodnji poslanec mora biti naš rojak in domačin profesor J. Pajk!

Iz slov. Bistrice. (G. Pajk naš poslanec.) Dne 21. sept. se je sešlo tukaj mnogo veljavnih mož, ki so se vsi izrekli za g. Pajka kot kandidata za državni zbor. Enkrat že zato, ker smo se starega Seidl-na, ki slovenski kruh je in slovensko vino rad pije, a našega jezika niti besedice čuti neče, — do grla naveličali. Zdaj hočemo drugega, novega poslanca poskusiti, in sicer ravno g. Pajka, ki je naš rojak. Njegovi stariši prebivajo med nami v spod. Polskavi. Posebno pa zato, ker je pripravljen ne samo našo narodnost zagovarjati, ampak tudi svobodo sv. cerkve in pa krščansko odrejo naših ljubih otrok braniti. Živio g. Pajk! naš poslanec.

Od sv. Martina (pod Vurbergom), 30. sept. [Seidl naj gre rakom žvižgat!] Srenja pri sv. Martinu pod Vurbergom ima brod čez Dravo, kterega si je na lastne stroške napravila in ga tudi zdaj vzdržuje. Kdor se po tistem pelja, plača nekaj krajcarjev, kar tudi mora biti, ker je vedno treba kaj popravljati. Ko se je pa g. Seidl pred nekaj časom tukaj vozil in peš hodil, ga ni bila hitro volja brodnine plačati; brodnar si je moral svoje plačilo s hudim iztiskati. Veste gospod Seidl, naš brod je privaten in ne javen, kakor na primer okrajne ceste, za ktere moramo, kakor se čuje, letos neki že 36 procentov plačevati; zategadelj si pa tudi vselej denar pripravite, če se boste hoteli po brodu peljati. — Se nekaj nam na srcu leži. Vi nam vedno nemški dopisujete. Nemški jezik mi čislamo, še bolj pa slovenski, materni jezik; toda Vaših, celo vatlo dolgih nemških stavkov ne umemo, ker nismo tako učeni, da bi iz Vašega nemškega motovila posneti zamogli jasnih besed. Torej bi bilo pametno, ako bi nam svoje misli po slovenski povedali, potem bi ne bilo toliko nepotrebne pisarije, kakor se je ravno pri nas že zgodilo. Toda tega od Vas tirjati ne moremo, ker nič slovenski ne znate. Ker tedej Vi nas slovenskih kmetov ne umete, mi pa Vas prav ne; ker se hočete zastoj po našem brodu, ki jako veliko košta, voziti, in nas tako strahovati, kakor ljudi v Kamei, in ker ste nam Vi v prvi vrsti krivi, da imamo 36 procentov okrajne naklade, tudi 8. okt. takih mož volili ne bomo, ki bi 20. okt. v Mariboru za Vas glasovali. Naš poslanec v državni zbor naj bo naš slovenski rojak, gosp. profesor Pajk, ki nemški in slovenski zna, pa tudi marsikaj druga, o čemur še se pa Vam ni sanjalo nikdar ni; Vi g. Seidl tujec na našeji zemlji in kamški strah pa pojdite rakom žvižgat!

Od sv. Jurja na Šavnici, 28. sept. Danes je imelo naše katoliško-politično društvo zborovanje. Privrelo je mnogo ljudstva, preko 300 vrlih kmetov, ker je bilo oznanjeno, da nas bode počastil naš slav. poslanec in deželni odbornik g. Herman iz Gradca —

G. Herman je bil slovesno sprejet, in po precej dolgem nagovoru enoglasno večkrat proglašen za našega kandidata. Govorilo je več gospodov. Obsirnejše bomo poročali še prihodnjich.

Iz Središča 30. sept. (Evo nasledke svobodomiselné brezverske omike in liberalnega napredka!) Na tukajšnjem kolo-dvoru so zvečer 25. t. m. nekemu oficirju ukradli popotno škrinjjo (kofer), ktero so čez dva dni na pol spraznjeno in odprto v bližnji koruzi našli. Tisto noč ukradli so tatovi tržanu g. T. S. voziček in dva jaka konja, o kterih ni več duha ne sluha. Prihodnjo noč 26. t. m. prekopalí so zid v hišo g. J. D. v prejšnjo židovsko štacuno, ter odnesli nekoliko še tam shranjenega sladkorja. Skušali so tudi v prodajalnico g. J. D. prodreti

ter si usnjine nabasati, pa gospodar šum v spanji zasliši in tatove odpodi. Isto noč napravili so tudi že precej veliko luknjo v zid štacune g. G. — a sosed zapazi ponočne zidarje, napravi luč in tatovi so odnesli srečno pete. — Kdor pač vere nima in sedme zapovedi ne spoštuje — tudi železna vrata prebije, in debelo zidovje prekoplje.

O d g o v o r na dopis v „Slov. Gospodar.“ dne 19. sept. pod naslovom: „Obramba razžaljene časti iz Šmarja pri Celji.“

Da bi bil g. dekan Martin Ivanec zavoljo goljufije krivega spoznan, je očevidno velika pomota; ali ni niti dopisatelj niti podpisani g. Janez Andrluh, oče ubožcev, župan in okr. načelnik, dotične razsodbe čital, ali pa je ni popolnoma razumel, kajti razsodba od 4. sept. 1863 št. 714 se glasi: „Anton Pozernich, c. k. okrajni kanclist tukaj, se prestopka varnosti na česti*) z psovanjem gg. Martina Ivanca dekana in Alojzija Wostryja, okrajnega zdravnika tukaj, krivega spozna i se zavoljo tega na 5 gld. globe, mogoč 24 ur ječe obsodi, kar se pa obdolženja ne zvestobe g. dekana pri denarjih za uboge tiče, je za nekrivega spoznan.“

Vsled obstoječih pravil bi naj vsaki postojnik kakega ubožnega zavoda čez dohodke i postroške na drobno v svojih v blagajnici ležečih knjigah opazke delal, posebno pa v blagajniških zadevah za vsaki čas v arhivu račune imel, kar se žalibože pri tukajšnjem predstojniku ubožnega zavoda, g. dekanu ne nahaja. Da bi pa v tej zadevi varnost pridobil, sem bil prisiljen v tem obziru uže pred štirimi leti neprijetno grajevati, kar je tudi gospod dekan dobro vedel i pri obravnavi obstal; neresnična je toraj poved, gos pod dekan ni pred obravnavo nič o dolženju ne zvestobe pri denarjih za uboge vedel. —

Šmarje 25. sept. 1873.

Ant. Pozernich, kanclist.

Pristavek vredništva. Kar še „odgovor“ več ima zastran glob in časa, k edaj da so prav za prav vplačane in vpisane bile, zastran gg. And. Kakolja in Fr. Skaze, ki sta l. 1865—1866 — in sicer eden župan, drugi pa oča ubozih — bila, ne spada sem. Prvo bo odločila in na dan spravila vsled rekurza alj nove pritožbe daljna sodnijska preiskava; kar pa imenovana dva gospoda zadeva, ni dopisnik v „Gospodarju“ o njiju govoril, torej se jima tudi b riniti ni treba.

Za podak in kratek čas.

Kako Seidl po kolekturi hodi.

Pod predsedstvom slovenskega Janžeka Kocmutovega, advokata v Mariboru, divjal je stotnik

*) Takošno slovensčimo umeti, res ni igrača.